

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem Mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petič-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Vabilo na naročbo.

S pričujočo številko završujemo XI. letnik našega lista in s prihodnjo številko nastopimo XII. leto. Čislane naročnike in čitatelje „Dolenjskih Novic“ prosimo torej, da čim preje naročnino ponové, oziroma vnovič dopošljejo.

„Dolenjske Novice“ bodo, kakor doslej, tako tudi v bodoče“ poučevale v gospodarstvu, živinoreji, vinarstvu itd. ter s tem pospeševale napredek domačega kmetijstva zlasti med Dolenjci. Prinašale bodo v glavnih potezah tudi politična poročila iz domače države in iz tujih dežel in p krajn ter vsakdanje novice s posebnim ozirom na Dolenjsko.

Tudi v bodoče bodo „Dolenjske Novice“ glasilo „katoliškega političnega društva za Dolenjsko“.

Z društvom vred bodo delovale po starem slovenskem geslu: „Vse za vero, dom, cesarja!“ ki nam je cel program. To samo že dovolj označuje duh in smer našega lista.

„Cena „Dolenjskim Novicam“ ostane stara, namreč po 1 gld. za celo leto Kdor priloži tej

naročnini še najmanj 10 kr., postane ob enem ud „katoliškega političnega društva za Dolenjsko“.

Cenjenim čitateljem se priporočamo, da nam blagovolijo iz svojih krajev od časa do časa poročati o dnevnik novicah ali nam poslati kak daljši dopis.

Pri tej priložnosti priporočamo kar najtopleje tudi „katoliško politično društvo za Dolenjsko“. Zadnje volitve so pokazale, kako potrebna je organizacija v mestih i na deželi in koliko se ž njo doseže. Najboljše in najnujnejše sredstvo za spreh dobre organizacije pa so društva. Naša katoliško-narodna stranka jih ima — hvala Bogu! — že mnogo križem domovine i političnih, i poučnih i gospodarskih in družih. Ta društva so ognjišča, na katerih se neti in vzjarja ogenj za katoliško-narodna načela; po njih se širši slojevi ljudstva dramijo k zavesti in poučujejo. Vsakdo lahko spozna, kako zelo so potrebna taka društva, da brez njih ni upati pravega uspeha. Zato vabimo, da se čim več Dolenjcev vpiše v „dolenjsko kat. polit. društvo, katero ima še poseben namen, po-

PODLISTEK.

Kočijaž cesarja Karola V.

(Konec.)

Ubožec nima sedaj nikacega upanja več. Trgovec mora umreti, Renilda pa postane nuna. Ves up je splaval po vodi.

Tu mu šine dobra misel v glavo. Toda izvršiti jo mora le njegova kočija in pa cesar v njej. Cesar pa je v Gentu ozdravel, izgubil putiko, mogoče mu je bilo jahati, tu mu ni prišlo niti na misel, da bi se vozil v kočiji.

Prišel je 5. maj.

Martinu je bilo obupati. Vendar mu je ostalo saj še nekoliko upanja; grabil je za zadnjo bilko. Gre v ječo k Juliju ter mu prigovarja, naj vendar poskusi izprositi, da se izvršenje sodbe odloži saj za jeden dan. Ko hočejo 5. maja nesrečneža odvesti na morišče, pravi ta, da ima še nekatere važne reči razodeti. Obdržé ga v ječi. Toda kar pove, je tako brez pomena, da se mu kar sporoči: jutri moraš vendar-le umreti.

Martin je za svoj naklep vendar-le dobil 24 ur. Povedalo se mu je vže, da namerava cesar drugi dan ob desetih iti v mestno hišo ter da se vrne opoldne.

Toda cesar je moral jahati, Martin ga ni smel voziti, torej ga ni mogel pripeljati do obsojenega trgovca. To ravno pa je nameraval: ako cesar nesrečneža ugleda, je rešen.

Karol je prinesel iz Tunisa rastlino rabarbaro; rabili so jo v Evropi nekako štiri leta.

Martin si da v kuhinji posla. Posreči se mu nekoliko v prah stolčene rabarbare vreči v skledo, ki ima priti na cesarjevo mizo.

Karol je z veseljem priljubljeno mu jed, in sicer ravno iz te sklede toliko, da ima rabarbara popolen učinek — cesar nekoliko oboli.

Zjutraj dobi Martin ukaz, da naj napreže kočijo, ker je cesar preslab, da bi mogel jahati. Kako teka Martin celo dopoldne sem ter tja v strahu in trepetu, se mu li posreči naklep.

Od 10. do 12. ure stoji pred mestno hišo

speševati slovenskega naroda duševni in gmotni napredek v verskih, državnih, občinskih, šolskih, gospodarskih in socialnih zadevah ter razširjati pravo narodno in gospodarsko izobraženost. — Kdor ni naročnik „Dol. Novic“, postane ud društva, ako vplača na leto najmanj 20 kr. udnine. V vsakem kraju naj bi se lotil jeden nabiranja članov in poslal potem vse skupno društvenemu vodstvu.

Uredništvo in upravnništvo.

Gospodarske stvari.

Naj se li visoko ali nizko požlahtnujejo trte v vinogradu?

(Posneto po „Weinlaubi“)

Med požlahtnenje na mestu prištevamo visoko zeleno požlahtnenje (cepljenje), naj se vže vrši po Götheju ali kakorkoli, visoko Kurmanovo požlahtnenje na loku, kakor tudi nizko zeleno ali nizko požlahtnenje v les.

Visoko lesno požlahtnenje na loku smemo po pravici imenovati Kurmanovo, ker jo je ta mož prvič vršil in priporočal v poskušnem vinogradu Klosterneuburškem.

Oboje visoko požlahtnjevanje se vrši v vinogradu, ki je prereditko novo nasajen z ameriškimi trsi, meter nad zemljo, ker se potem te požlahtnjene trte pogrubajo, da se udobi dosti gost vinograd.

Oboje nizko požlahtnenje na mestu pa se godi v vinogradih, ki so z ameriškimi trtami dosti gosto zasajeni. Pri visokem zelenem cepljenju pride evropski cepič kot pognanek na ameriški pognanek, pri Kurmanovem cepljenju na lok pa pride evropski žlahtni cepič kot les na ameriško

s kočijo in konji. Ura bije dvanajst. Seja še ni končana. Mrtvaški zvon se oglasi. Mrzel pot teče Martinu po hrbtu.

Ako traja posvetovanje še dalje, je vse izgubljeno!

A ta trenutek se prikaže cesar na stopnicah.

Martin zgrabi vajete. Določi se mu natančno pot, po kateri mu je voziti. Martin uboga po prvih ulicah, ali naenkrat pa potegne svoje konje na stran, zavihti bič in krene v druge ulice. Cesarjevo spremstvo kriči, zmerja, preti, ali Martin bje še bolj po konjih, da kakor divji drvé dalje.

Na morišču so. Ljudstvo se umakne v stran. „Cesar je tu! Živila milost našega cesarja!“ se razlega kakor grom izmed množice.

Cesar pogleda iz yoza.

„Rešen! rešen je!“ se čuje od vseh strani.

Rabelj odstopi, Karol se smehlja; kajti misli si, da je njegov kočijaž Martin mož usmiljen. srčen in odločen ter vreden cesarja voziti.

enoletno mladiko. Pa katera teh dveh požlahtnitev na mestu je bolja t. j. se da laglje izpeljati, torej bolj priporočiti? Popolnoma po pravici trdimo, da se sme druga bolje priporočati iz sledečih razlogov:

1. Za zeleno požlahtnovanje potrebujemo evropskih pognankov, ki se veliko teže dobé v zadostnem številu taki, ki so pripravni za cepljenje, kakor mladik, ki se rabijo za požlahtnovanje na lok. Rezniki odpadajo vsako leto, ko se reže v vinogradu; treba jih je le pobrati, osnažiti, zvezati v snopke ter shraniti v hladnej kleti ali zagrebene v zemljo.

2. Ako cepiš na lok, imaš samo trd les ne pa mehke pognanke, ki so na rezišču kaj polzek; radi tega je delo veliko laglje tudi za težko, okorno roko, kakor pri zeleni požlahtnitvi, pri kateri okorna roka skoraj nič ne opravi.

3. Požlahtnenje na lok se bolj gotovo obnese, ako se vrši prav in pravi čas, kakor zeleno cepljenje, kajti prime se kar vse, ako le pridno odščipavaš pognanke, ki se prikažejo na cepljenem loku. To se mora pa goditi tudi pri zelenem cepljenju, ker sicer je delo močno zastoj.

4. Cepljenje na lok se posreči, naj bode vreme suho ali mokro, da sta le cep in podlaga dobra in pa seveda, da se delo prav izvrši. Zeleno požlahtnenje pa se obnese samo takrat, ako cepiš v lepem in ako ostane lepo vreme še nekaj dni, ko si delo dovršil. Ako gre dež, ko cepiš, ali pride precej potem, ali če začne močan veter pihati — ves trud ti splava po vodi.

5. Požlahtnovanje na lok se vrši lahko bolj zgodaj kakor zeleno. radi česar pognanki prej dozore kakor pri zelenem cepljenju. V severnih krajih ti dostikrat sploh ne dozore. Letos so bile cepitve na lok na Dolenjskem 19. oktobra vže večinoma pogrubane, v zeleno cepljene pa še čisto zelene, tako, da se je bilo bati, da dozore, ker je prišlo takrat mokro in mrzlo vreme. Tudi pokažejo na lok cepljeni cepiči dostikrat vže v prvem letu grozdje, kar se pri zelenem ne zgodi.

Vendar ima cepljenje na lok tudi nekatere nedostatke (pomanjkljivosti). Te so:

1. Cepiti moraš trte na lok pozneje kakor v zeleno.

2. Pri tej cepitvi na lok je treba dveh oseb, ker ena sama jako težko drži klešče in ob enem tudi veže.

3. Vezanje pri požlahtnitvi na lok je draže kakor zeleno cepljenje, ker so zamaški in drat draži kakor trakovi iz gumija. Tudi moraš imeti tu posebne klešče za vezanje, posebne, da ščiplješ drat.

4. Drat, s katerim vežeš, moraš o pravem času preščipniti, ko se pa vezi iz gumija same pretrgajo. Vendar bi se dali nekatere teh težav vsaj deloma odstraniti. Vezanje bi morda mogla

vršiti tudi ena oseba, ako bi se mesto težkih klešč rabila lahka lesena priprava, ki bi se dala le z eno roko na cepič in podlago pritisniti. Sicer pa se brez dvoma dá tudi z eno roko zamašek (Kork) brez vsake druge priprave na požlahtnitev dobro pritrditi.

To se da doseči na ta način, da se na kraju, kamor se je vtaknil cepič v podobi jezika, previdno s polovicama zamaška obda, ju najprej (provizorično) na sredi s špago potem pa še na koncih z dratom obveže. Razun tega se lahko pred grubanjem vže rabljeni zamaški poberó in spravijo, da se porabijo za požlahtnitev. Morda bi se dali porabiti tudi koruzni storži, vendar nekateri trdijo, da se ti ne obnesejo. Gotovo pa je, da se dajo pri požlahtnitvi na lok, cepljeni trsi precej pogrubati; potem bi pa sitno ali potrebno odščipovanje pognankov popolnoma odpalo.

Iz rečenega je pač razvidno, da je mnogo bolj priporočati cepljenje na lok kakor zeleno visoko požlahtnjenje. Seveda bi bilo mnogo bolje, ako bi se po francoskem načinu trte kar v trtnici cepile, potem posadile na svoj kraj v vinogradu brez vsacega grubanja; ali to je vsaj pri nas za sedaj še z mnogimi težavami zvezano — ni ali vode ali sviža.

Tudi se dá nizko cepljenje v les prav dobro rabiti z vsemi prednostmi, koje ima tako cepljenje na lok. Ali pri tem se nikdar ne sme pozabiti na poščipovanje pognankov; skušnja namreč priča, da pogine cepič, ki se je vže lepo prijel, ako se zamudi le nekaj dni odščipniti pod njim nove pognanke. Zato se tako cepljeni trsi nikdar ne smejo obsipati, marveč je treba, da se pognanki iz podlage precej lahko zapazijo in odstranijo.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

29. novembra je umrl v Nalžovu na Češkem bivši ministerski predsednik grof **Taaffe** v 63. letu svoje dobe. Od 12. avg. 1879 do 11. nov. 1893 je vodil avstrijsko vladno krmilo, torej nad 14 let, in že prej je bil nekaj let minister. Ko je on prevzel predsedstvo v ministerstvu, napočila je za avstrijske, zlasti nemške narode nova, v marsičem boljša doba, ker Taaffe se je skušal postaviti na stališče narodne enakopravnosti; le žal, da je bil v tem premalo odločen. V državnem zboru je dobil na svojo stran nemške konservativce, Čehe, Poljake in Jugoslovane. S tem takoimenovanim „železnim obročem“ je vladal in strahoval nemške liberalce, ki so mu bili vsa leta jako sovražni. To mržnjo so pokazali na zelo nelep način celo povodom njegove smrti. Zaradi tega je cesar sam izrazil svojo nevoljo vodji nemških liberalcev baronu Chlumeckemu, ki je ob enem predsednik

državne zbornice. Sploh so do malega vsi časniki razven liberalnih, pohvalno o njem pisali. Tudi Slovenci se moramo hvaležno spominjati pokojnega Taaffeja. Dočim so pred njim ministerstva le pritisnala na naš narod in ga ponemčevala, kolikor se je dalo, je Taaffe prošnje naših poslancev vsaj deloma uslišal. Pod Taaffejevo vlado smo dosegli, da se je v urade vsaj deloma vvedla slovenščina, da so se na gimnazijah ustanovile slovenske vsoprednice, sploh da se v šolah in uradih več ne ponemčuje toliko, kolikor se je žalibog poprej mnogo, mnogo let. V letih Taaffejeve vlade se je slovenski narod národno predramil in začel vstajati, a da si opomore popolnoma, prepuščen je skoro le sam sebi.

Državnozbornsko zasedanje se konča pred božičem. Po praznikih, koncem tega meseca ali začetkom prihodnjega se snidejo **deželni zbori**. Kranjski deželni zbor bo imel prvo sejo 28. dec.

V **državnem zboru** so sedaj zelo zapletene in nejasne razmere. Krščansko-socijalna stranka si je s pretrdim nastopom nekaterih članov iz svojih vrst mnogo škodovala. Veliko poslancev, ki so poprej z njo še več ali manj sočustvovali, obrnilo je hrbet. Brez dvoma bo imelo to nepovoljen uspeh za njih stranko tudi pri novih volitvah v mestni zbor dunajski. Klub hrvaško-slovenskih poslancev je nameraval vstopiti v Hohenwartov klub, a za sedaj tega ni še storil. Združila se bota najbrže zopet oba kluba, ko se državni zbor zopet snide. Za vladno politiko je pridobil ministerski predsednik grof Badeni tudi Mladočehe. Tako se bo v kratkem najbrže obnovil nekdanji „železni obroč“.

Na **Ogerskem** čim dalje lepše uspehe dosega ljudska stranka. Pred nekaterimi dnevi je imela mnogoštevilno obiskan shod v Rabi, na katerem se je govorilo o poklicu marijanskega kraljestva, o težnjah kmečkega stanu na Ogerskem in o novih cerkveno-političnih postavah, katere bo treba popraviti. Ljudstvo, po tej stranki poučeno, se čimdalje bolj probuja in se poteguje za svoje pravice. Toda vlada z najskrajnejšim nasilstvom skuša zatrete vse to gibanje. Kako postopa ogerska vlada pri volitvah, pokazala je te dni volitev poslanca v Stopavi, katero celo odločno mažarski listi obsojajo. Vršila se je nepretrgano celih 36 ur po noči in po dnevu, namreč od 8. ure 5. decembra do 8. ure zvečer 6. dec. Kaj tacega se v tem stoletju ni še pripetilo. Ljudska stranka je imela zagotovljenih 1252 glasov, liberalci veliko manj. Toda pri volitvi je bilo zavrženih 600 ljudskih glasov, (skoro polovica!) in tako je bil izvoljen liberalec z 213 glasovi večine. Volilci, ki so volili vladnega kandidata Latkoči-ja, bili so obilno obdarjeni in pogoščeni, a volilci ljudske stranke, ki so volili poštenega advokata dr. Otočka, morali so dva dni in jedno noč čakati pod milim

nebom v tem zimskem mrazu, ko so celo vojaki in njih konji prenočevali v hlevih. Orožniki in vojaki so že dan poprej zastavili ves tisti kraj, zaprli vse ulice ter odganjali volilce ljudske stranke. Ker je prejšnjo noč zapadel sneg, bil je hud mraz, in volilci pod milim nebom so želeli zakuriti ogenj, da bi se grel, a ni se jim dovolilo. Do njih niso pustili niti peka niti kakega drugega prodajalca, in volilci so morali stradati; celo vode si niso smeli prinesti in morali so piti snežnico. A vrli volilci so vstrajali do zadnjega. 12.000 mož je bivalo na prostem, čakajoč, da se udeležé volitve. V tolikih stiskah in v mrazu so prepevali skupno svete pesmi in molili! Vsak posamezen izmed teh junakov je prav gotovo več vreden, nego cela truma tistih brezobzirnih tlačiteljev ljudstva, ki tako grozno gospodarijo. Kaj pride, ako se takim ljudem ne vzame oblast? Med volilci je bilo največ Slovakov; njih glavni voditelji so bili duhovniki, ki so ubogo ljudstvo osrčevali, da ni omagalo. Ni čuda, da celo ljudski stranki neprijazni časniki hudo grajajo tako vnebovpijočo krivico, le nekateri židovsko framasonski listi se ponašajo s to volitvijo in hujskajo vlado zoper ljudsko stranko, češ, da je panslavistična. S takimi divjaškimi sredstvi mora mažarska liberalna stranka v kratkem pokopati samo sebe. — Slovenski kmetje, učite se od ogerskih svojih tovarišev prave požrtvovalnosti in vstrajnosti pri volitvah!

Kaj je novega po širokem svetu?

Zadnje tedne se obračajo oči vseh Evropljanov na **Turško**, zlasti na Carigrad. Grozna poročila prihajajo, kako Turki še sedaj ne mirujejo in še vedno moré kristijane. Najnovejše poročilo pravi, da je bilo v zadnjih par mesecih na Turškem pomorjenih do 160.000 kristijanov. Turška vlada kaže sicer voljo, da bi vse to zabranila, a ima premalo odločnosti; pa tudi nima dovolj moči, da bi konec storila tem morijam. Zato tuje vlade posegajo vmes. Poslale so že vsaka po jedno štacijsko ladijo mimo Carigrada v Črno morje v varstvo kristijanov, ker to ni zadostovalo, hotele so odposlati še drugo. A Turki niso pustili. Pred par dnevi so se vendar le tudi v to podali. Politično obnebbe nad turško zemljo je zelo oblačno; resno se je bati, da se na spomlad začne vojska.

O **Bolgarskem** knezu Ferdinandu se je zadnje dni govorilo, da bo pustil svojega prvo-rojenega sina Borisa prekrstiti, da postane razkolknik, ker vlada to želi. A ni verjetno, da bi se knez tako daleč spozabil. Pač pa utegne postati knezov sin Boris unijat ali ud grške cerkve, ki pa je s katoliško zjedinjena. V to papež lahko dovoli, ker se obe te cerkvi ločita le v obrednih stvareh, ne pa v veri sami. Knez je dobil nedavno drugega princa, ki je bilkršen na ime Ciril.

Piše se nam:

Iz Semiča. — [Vihar.] Strašno nevihto smo imeli v noči od 6. na 7. decembra od 10. ure zvečer do 4. ure zjutraj, da stari ljudje ne pomnijo take. Tulilo je in piskalo, da je bilo groza; okna in vrata so šklepetala, kakor bi hotela vsa odleteti; raz z opeko kritih streh je letela opeka, da se ni upal nobeden na prosto; tudi slamnate strehe so veliko trpele, ker jih je vihar trgjal in odkrival. Marsikdo ni celo noč očesa zatisnil težko pričakujoč jutra, ko je vihar pjenjal. Tudi sadnega drevja je vihar mnogo poškodoval, ker je nektera drevesa popolno ugonobil, drugim pa velike veje odčesal. V tej noči ni bilo prizanešeno niti strehi farne cerkve, ki je bila pred kratkim vsa pokrita z novo ukladno opeko. Začudeno smo drugi dan gledali, kako je mogel vihar na več mestih tolikošne ljuknje napraviti in toliko opeke raz strehe pometati. Pa trdnost opeke se je pokazala v tem, da je mnogo kosov na tleh celih in nepoškodovanih obležalo, čeravno so tako visoko padli. Okoli 11. ure dopoludne je začela toča padati, ki pa seveda zdaj ni naredila škode, ker so poljski pridelki pospravljeni. Kaj bi bilo, je po dnevu marsikdo rekel, če bi po noči pri tolikošni nevihti v kateri hiši ogenj nastal. Naj bolj oddaljena hiša bi cela ne ostala, videti bi bili drugi dan le ožgani ostanki zidovja in tramovja ter kupi pepela. Tako pa hvala Bogu! je silna nevihta preletela brez hujše nesreče.

Iz Poljanske doline. — Občinski odbor v Starem Trgu je sklenil v svoji zadnji seji, storiti potrebne korake, da dobi poljanska dolina svoje sodišče in davkarijo. Do 1848. l. je bila v gradu Predgradom komisija. Želimo uspeha. — Letos je bila v naši fari bolezen legar, ki je najhujše razsajala v Podgorski občini in v Predgradu. Šola je bila 6 tednov zaprta. Sedaj je še nekoliko bolnikov v Predgradu.

Dobro bi bilo, da bi g. okrožni zdravnik hodil tedensko jedenkrat k nam, kakor zdaj ob času kužne bolezni, ker vsak ne premore toliko, da bi si poklical nalašč zdravnika iz Črnomlja. L. R.

Iz dolenjskega Posavja. — Obupati smo hoteli pred nekaterimi leti; nekogi še sedaj obupavajo. Kako pa nam je tudi res britko; voz za vozom obložen s polnimi sodi je škripal pred 15., 20. leti proti Krškemu ali Brežicam — lepe novce nam je pustil prijazni Gorenjec za našo dobro kapljico ter obetal: Še pridem; le dobro robo mi naprašajte drugo leto!

Pa Gorenjčevo obetanje se je izjalovilo popolnoma. Prišla je mala ali tem grša trtna uš, prikrala se strupena rosa — in joj, mi smo večinoma berači. Kjer se je vspenjala poprej rodna trta, tamo sedaj rodi krompir, ako ni preskalovito; kjer se je poprej smejalo rumeno grozdje, tam sedaj žalostno kima zelena detelja, ako ne štrlé tužno proti nebu gole skale!

Ali vendar se nam je jela vsaj od daleč svitati boljša bodočnost; zahvaliti imamo zato učene gospode — zlasti šolo na Grmu, pa tudi ve, „Dol. Novice“ nimate pri tem majhne zasluge. Naučile ste naše brate okoli mesta in drugod škropiti trs ter s tem pokazati strupeni rosi, kar jej gre. Nje se ni več bati. Žal, da mi nimamo kaj škropiti — razun fižola, krompirja — kar pa večini še noče v glavo. Pomagalo se je pa vendar ali bolj prav se bode tudi nam. Ameriške trte sadite, požlahnujte, ste govorili. Le malo jih je bilo, ki so precej ubogali; večina je imela gluha ušesa ali posmeh za dobrohotni uk. Prvi se vže sedaj smejajo; drugi se kesajo. Ta kes pa ne bode brezvzpešen. Povem Vam z veseljem, da je sedaj tudi daleč na okoli

skorej vse jelo rigolat vinograde, saditi amerikanke ter je cepiti. Letošnja zima je za to delo doslej tako pripravna, da si bolje ne moremo želeli. Nekateri so vže doslej pridelali precej kapljice — in sicer vina, kakoršnega prej nismo poznali. Prodajali so ga po 30 kr. liter in še više. To daje srčnost tudi njim, ki so doslej le z glavo zmajevali. Da, ni je nesreče brez sreče. Še ga bomo prodajali, pa si tudi sami ž njim srce ogrevali, še bodo čule naše gorice, naši hrami vesele popevke in zdravice, kakor je bilo to za časa naših očetov. Dolenjci, le na noge; čvrsto delajte, trud se bode obilo poplačal. Ubogajte, kar Vam svetujejo učeni ljudje, po starem kopitu ne gre več; zlasti pa si naročajte pridno, prav pridno „Dolenjske Nov.“, ki Vam prinesó za malo soldov veliko lepega poduka v kmetijstvu, pa tudi v drugih rečeh, ki so dandanes vsacemu človeku potrebne. Zajemali bode iz njih le zdravo hrano, ki Vam nikdar ne bode škodovala, marveč koristila za čas in večnost! Ako ne zmore eden sam goldinarja za list, stopite skupaj dva, trije, štirji ter pošljite forintek gospodu J. Kraju v Novo mesto.

Slavna vlada je sicer vže mnogo storila za nas, vendar imamo srčno željo, naj nam preskrbi ameriških trsov, ako ne popolnoma brezplačno, vendar po nižji ceni, kakor je to sedaj.

Z Iga. — Od 29. novembra do 9. decembra t. l. obhajali smo na Igu sv. misijon. Vodili so ga preč. oo. iz družbe sv. Vincencija Pavlanskega, P. Karol Heidrich, P. Urban Nežmah, P. Vincencij Krivec in P. Jožef Navinšek z veliko gorečnostjo in požrtvovalnostjo, za kar jim tukaj javno izrekamo najtoplejšo zahvalo.

Vdeležba bila je ogromna. Bili so trije govori na dan. Vsak dan bila je prostorna, po potresu prenovljena in okusno ozaljšana cerkev natlačena, posebno pa je bilo o sklepu sv. misijona toliko ljudstva, da ga v takem številu še nismo videli v naši sredini. Krepke in ginljive govore gospodov misijonarjev so pazljivo poslušali, in malo jih je, ki bi ne bili o tej priliki pri spovedi in sv. obhajilu. Vsega skupaj bilo je obhajanih nad 3500 ljudi. Ker te požrtvovalnosti preč. gg. misijonarjev nikakor ne moremo poplačati, zato jim kličemo tukaj javno: Bog Vam poplačaj, neumorno delavni dubovni pastirji, Vaš trud v obilni meri. Zahvaliti se moramo pa tukaj tudi še preč. gg. P. Jožefu in P. Hijacintu, ki sta pomagala spovedovati, istotako domačima gg. Boštjanu Čebašku in Jožefu Knificu, ki sta spovedovala v podružnih cerkvah eden na Kureščeku, drugi v Tomišlju, in veleč. gosp. kapelanu Janezu Jelencu, ki so v farni cerkvi spovedovali med sv. misijonom, molili sv. rožni venec in vodili sv. križev pot; posebno se moramo pa še zahvaliti našemu preč. gosp. župniku Jakobu Dolencu, ki so nam že v tretje v 14. letih sv. misijon preskrbeli, ter tudi v gmotnem oziru pri tej priložnosti obilno žrtvovali. Bog Vam plačaj, prečastiti in blagi gospod župnik tisočero! Bog daj, da bi sv. misijon, ki ste ga nam sedaj v spomin svoje letošnje 25letnice mašništva oskrbeli, obilno sadu rodil, kar Vam bo gotovo najljubše plačilo. Pač večjega veselja in večje dobrote nam niste mogli nakloniti, kakor milost sv. misijona. Bog daj stanovitnost!

Domače vesti.

(Duhovske premembe.) Čast. g. Leopold Raktelj, župni upravitelj v Babnem polju je postal župnik v Grčaricah pri Kočevju; č. g. Anton Pfaj-

far, kapelan v Leskovcu, pojde kot župni upravitelj v Leskovicu pri Škofji loki; č. g. Dominik Janež je premeščen z Gore v Loški potok, in Josip Šobar je nastavljen v Leskovcu pri Krškem.

(Nova kardinala.) V konzistoriju 29. nov. t. l. sta bila od papeža imenovana za kardinala med drugimi tudi Janez Haller, nadškof v Solnogradu in Silvester Sembratovič, rusinski nadškof v Levovu.

(Za oprostitev novoletnih voščil) je daroval g. dr. Peter Defranceschi 2 gld. v korist družbi „sv. Cirila in Metoda.“ Naj bi našel mnogo posnemalec, ktere bomo v prihodnji številki naznanili. Podružnica sv. Cirila in Metoda.

(Pokojni šentjernejski župnik Janez Vovk) je volil ubožnemu zakladu v St. Jerneju 200 gld., v Leskovcu 146., v Križevem pri Kostanjevici 146, v Čatežu 76, na Dovjem 75, v Šmihelu pri Nov. mestu 69, za župnijsko cerkev v Št. Jerneju 400, za novo šolo ravno tam 100 in za šolske potreščine 100 gld. itd.

(† Umrl) je v Žabji vasi pri Novem mestu znani Janez Kastelic, kovaški mojster in posestnik. Pokojni je bil jako priljubljena, znana oseba. Dasi nad 30 let ni bil popolnoma zdrav, je bil vendar vedno dobre volje ter je rad pripovedoval kako šaljivo. Imel je dosti prijateljev, a gotovo nobenega sovražnika. Naj počiva v miru!

(Pisma) iz nabiralnikov po mestu se pobirajo vsak dan ob polu 9. uri zjutraj, ob 4. popoldne in ob 9. uri zvečer; iz nabiralnika pri „Hôtel Schwarz“ tudi še v noči ob polu 12. uri. Iz nabiralnika pred pošto pa točno 10 minut pred odhodom vsake pošte. — Za pošiljatve, kterih bo za praznike mnogo, se naznanja, da one pošiljatve, ktere se na pošti oddajo do polu 9. ure zjutraj, ali do polu 5. ure popoldne, odpošljejo se takoj z odhajajočo pošto. Naslov naj bo na zaboječek ali zavoj napisan, ali saj dobro prilepljen; pošiljatvam, daleč namenjenim, je dobro, pod vrhni zavoj še jedno adresu pridjati.

(V bolnišnici „Usmiljenih bratov“ v Kandiji) se je meseca novembra sprejelo 42 bolnikov; koncem oktobra jih je ostalo v postrežbi 26, skupaj 68. Od teh jih je ozdravelo 31, zboljšalo se je šestimi, umrl je eden. Koncem novembra jih je v v bolnišnici ostalo 30. Oskrbovalnih dnij se je nabralo meseca novembra 836.

(Ponesrečil) se je 12. t. m. v tovarni na Gorjancih delavec Jože Kral. Kolo strojevo zgrabilo ga je za suknjo in zavrtelo parkrat na okrog. Imenovani udrihal je z rokama ob zid in si tako zlomil desno nadlahtnico ter se težko obribal na rokah in komolcih. Bližnji delavci so takoj ustavili stroj, izrezali zapleteno suknjo in tako rešili ranjenca. Zapeljali so ga takoj v „bolnišnico Usmiljenih bratov“ v Kandiji.

(Potres) se še vedno oglašá. 5. t. m. se je precej močno streslo v Ljubljani in v bližnji okolici proti Kamniku in Kranju. 9. t. m. pa so čutili štiri močne sunke pri sv. Trojici na Dolenjskem.

(Požar) je bil v nedeljo 8. t. m. v Babni gorici pri Rudniku blizu Ljubljane. Zgorela je tovarna in skladišče za šoto.

(Osepnice) so se prikazale v ribniški okolici, okoli Kranja in Loke je zelo razširjena škardatirka, drugod po mnogih krajih se razširja legar.

(Grozen umor) se je zvršil v začetku tega meseca na kranjsko-štajerski meji pri Trojanah. Mo-

rilec Ferme je umoril najprej hišnega posestnika Vinc. Novaka v Trojanah, njegovo ženo pa nevarno ranil in jo hudo razmesaril. Potem je v bližnji vasi Ločici pobil s sekiro dekle, zadušil njenega 14letnega sina in umoril hišnega gospodarja. Zločinec je že pod ključem, ž njim vred so zaprli tudi njegovo mater in še nekaj drugih oseb, ki so najbrže vedele o tem umoru. To strašno hudodelstvo je storil isti Ferme bojda zato, da bi se polastil denarja in se tako mogel oženiti.

(Zadnji Miklavžev semenj) je bil kaj dobro obiskan. Prignalo se je govedi, posebno pa prascev, kakor vže poprej dolgo ne. Kupčija je bila srednja — svet nima denarja. Cena pri debelih prašičih je nekoliko pala, pa bode skorej gotovo zopet poskočila, ker nam odslej brez dvoma ne bodo več delali skaze črez Kolpo utihotapljeni hrvatski ščetinarji.

(Zaplenili) so pretečeni petek nad 70 prašičev, ki so bili preko hrvaške meje na Novomeški kolodvor pripeljani.

(Prihodnji [božični] somenj v Črnomlju) bode v torek 17. decembra 1895.

(Še nekaj z volišča.) Kako so liberalci agitirali in slepili in zapeljevali volilce in zlasti volilne može, priča sledeči slučaj: Nekega volilnega moža na Vipavskem so dopoludne pred volitvijo nasprotniki pri vinu pregovarjali, da naj ostane vsaj doma, ako noče voliti liberalca Božiča. Ker se ni udal, nala-gali so se mu, da je dobre dve uri odtod, kjer ima dve hčeri omoženi, jeden mož na smrt bolan in želi še ž njim govoriti. Mož je šel po noči tje z liberalnim agitatorjem vred, ki je zastopnik banke „Slavije“. Tam so motili moža, češ, da bolnik ravno spi. Zjutraj bo lahko ž njim govoril, med tem pa naj se pokrepča z jedjo in pijačo. Ko se odpravijo spat, zaklenejo ga v sobo, da bi ne pobegnil domov. Sedaj še-le je mož spoznal, da so ga navlaš tako daleč zapeljali in da ga le slepé. Tolkel je po vratih in žugal, da bo vse razbil, ako ga ne izpusté. Še le potem so ga izpustili. Nameraval je oditi kar peš nazaj, da bi ne zamudil volitve; še le, ko ni odjenjal, ukazala je hči voz napreči. — Ta dogodek kaže očitno, s kakimi sredstvi so delali naši liberalci. Spominja nas zelo na postopanje Mažarjev pri volitvi v Stopavi. Vsa čast pa volilnemu možu, ki je vkljub tolikemu pritisku in zapeljevanju vendar le ostal stanovit. Bog nam daj mnogo takih neustrašenih korenjakov. Tak mož se sme prišteti med razumnštvo, ker umé stvar, za kaj se gre in voli po svojem prepričanju, ne pa zato, ker se mu jed in pijača ali plača obljubuje.

(Kupreni denar) po štiri in srebrni po dvajset krajcarjev se jemlje v državnih kasah samo še do 31. decembra t. l. po popolni ceni. Srebrni denar po 10 kr. pa še ostane v veljavi.

(Lepa zima) kaj prav hodi našim kmetom. Napravljajo kurjavo, snažijo njive in travnike nepotrebnega kamenja — zlasti pa se bode dalo mnogo prihraniti v peči in pa na obleki, ako Bog še dalje pusti takovo vreme. Seveda nekaterim bi bilo ljubše grdo vreme, bi se več prodalo. Vsem pač nihče ne more vstreči.

(„Zora“), glasilo slovenskega katoliškega dijaštva. Ta časnik izdajajo „Daničarji“, slovenski vseučiliščniki na Dunaju, ki so v akademičnem društvu „Danica“. Prvi letnik „Zore“ nam priča, kako zdravi nazori vodijo to društvo. List velja na leto 80 kr., za dijake pa le 50 kr. Naročnina se pošiljo pod naslovom: „Štefan Preglej, stud. iur. Dunaj II. Obere Donaustrasse 53.“ „Danico“ in „Zoro“ prav iskreno priporočamo, prvo v podporo, drugo pa v naročevanje.

(„Ilustrovani narodni koledar“) za leto 1896, VIII. letnik, je izšel v Drag. Hribarjevi tiskarni v Celju. Razven koledarja obsega še nekatere poučne in zabavne spise z mnogimi slikami. Med drugim priobčuje životopise Kosarja, Cimpermana, Kremplja in Praprotnika. Priznati moramo, da je ta koledar najlepši izmed vseh slovenskih, ki sedaj prihajajo na svetlo. Cena elegantno vezanemu je 1 gld., broširanemu pa 70 kr. Prav toplo ga priporočamo!

(„Dom in Svet“), leposloven in znanstven časnik, nastopi z novim letom svoje deveto leto. Kdor je že kedaj videl kako številko tega lista, gotovo se mu je prikupil. Izhaja po dvakrat na mesec in prinaša lepe povesti, pesni in razne poučne spise. Poleg vsega tega ima vsaka številka po več lepih slik. Urednik mu je dr. Frančišek Lampe, profesor bogoslovja v Ljubljani. Naročnina mu je 4 gld. 20 kr., za dijake pa 3 gld. 40 kr.

(„Vrtec“), časopis s podobami za slovensko mladino, izhaja v Ljubljani že 25 let. Urednik mu je profesor Anton Kržič, ki ga vodi po smrti vrlega učitelja Iv. Tomšiča. List je zelo mičen in zabaven, pa tudi poučen za mladino. Prinaša tudi prilogo „Angeljček“. List in priloga imata lepe slike. S prilogo vred velja na leto 2 gld. 60 kr.

Socijalni načrt slovenskih delavskih stanov.

(Konec.)

22. Strogo naj se nadzorujejo vsa podjetja gledé na varnost življenja in zdravja. Vsak prestop v tem oziru naj se občutljivo kaznuje. Za rudarje in topilce zahtevamo poleg tega poseben kontrolni odbor:

- a) Ker se zadnja leta po rudnikih in topilnicah dogaja vedno več nesreč in nezgod, izjavljamo, da je število došedanjih rudniških nadzornikov popolnoma nezadostno, njihov delokrog in njihova oblast pa preveč omejena (saj so bolj številkarški [statiistični] uradniki, nego delavski nadzorniki); zato zahtevamo stalnega rudniškega nadzorstvenega odbora za določbe ustanovljene po zakonu.
- b) Ta odbor bodi polovično sestavljen iz delodajalskih, polovično pa iz delavskih zastopnikov, ki jih volijo delavci sami.
- c) Tak odbor bodi pri vsakem večjem zavodu jeden sam; če so zavodi manjši, more biti jeden odbor za več zavodov skupaj.
- d) Ta odbor mora skrbeti, da se vporabi vsaki napredek in vsaka vednostna iznajdba za varnost in brambo rudarjev in topilcev pri njihovem nevarnem delu; zato imej pravico delodajalcu ne samo priporočiti človekoljubne, marveč tudi ukazati varnostne naprave in njegova dolžnost bodi skrbeti, da se izvedejo.

F. Organizacija.

1. Skupno trpljenje delavskih stanov iz istih vzrokov zahteva tudi skupno in vzajemno delovanje — kmečkega, obrtnega in delavskega stanú.

2. Zato je treba organizacije, ki bodi prvič splošna:

- a) Po vseh slovenskih deželah naj se razširijo nepolitična socijalna društva na verskem temelju. V vsaki večji fari bodi tako društvo. V teh društvih naj dobivajo udje pouk po predavanjih, shodih; dobivajo naj podporo in navodila za potrebno gospodarsko organizacijo. Ta društva na,

bodo mej seboj v zvezi in naj najmanj vsako leto jedenkrat pošljejo zastopnike k skupnemu posvetovanju. Vendar naj bodo mej seboj slobodna. Vodijo in zedinjajo naj jih načela, ne pa kako samosilno gospodarstvo in dobičkaželjno strankarsko vodstvo. Čim najprej se snidejo tudi vsa avstrijska katoliška in krščansko-socijalna društva pri skupnem shodu, da se dogovoré o vzajemnem postopanju.

- b) Poleg teh nepolitičnih društev naj se v vsaki dekaniji osnuje po jedno politično društvo, katerega glavni namen bodi boj za krščansko socijalno preosnovo.
- c) Da se dobode dovolj izobraženih mož, ki bi sodelovali pri teh društvih, naj se po vseučiliščih in po bogoslovnih uvedejo predavanja iz krščanskega modroslovja in iz sociologije. Tudi naj razboriti možje po mestih, trgih ali po dekanijah napravljajo mej seboj slobodne zveze, se redno shajajo in se na temelju izdelanega poročila kakega uda razgovarjajo o socijalnem vprašanju sploh in o potrebah svojega kraja posebej.
2. Posebna:
- a) kmečki stan se najboljšje pripravlja za popolno gospodarsko organizacijo z Raiffeisen-ovimi posojilnicami. Te naj se ustanovljajo, kjer je le količaja mogoče. Čim se vtrdé, naj se takoj oživé slobodne gospodarske zadruge, kakor so opisane pod B 2. f.
- b) Osnuje naj se za celo Slovenijo gospodarsko društvo, ki imej po raznih krajih svoje podružnice. To gospodarsko društvo podpiraj po vseh močéh duševne in gmotne koristi kmečkega stanú in vzlasti skrbi, da slovenskega zemljišča ne bodo tuji in z veleposestvi ali pa z velikimi obrtnimi podjetji škodovali našemu ljudstvu.
- c) Obrtniki naj se organizujejo v poučnih strokovnih društvih in v zvezah, ki skušajo po možnosti vresničevati namene opisanih zadrug pod D 2. b. V konsumnih društvih, v stavbinskih društvih za stanovanja, v podpornih društvih naj se vežejo z delavci.
- d) Delavci, kot najzapuščenejši stan naj se v lastnih katol. delavskih društvih združujejo in vzgajajo. Predno se pa morejo gospodarsko organizovati, naj v tacih društvih opozarjajo vso družbo na svoje žalostno stanje in naj jo privedó do prepričanja, da jim je dolžna pomagati. Ker jim manjka kredita, zato ne morejo začeti nobenega podjetja v svojo gmotno korist, ne zavarovanja za starost, ne konsumnih, ne stavbenih društev. Zato jim je dolžna pomagati dežela in država. Delavske težnje v tem oziru naj podpirajo z vsemi močmi vsa katoliška ali krščansko-socijalna društva.
- e) Podpirajo naj se dobri časopisi in knjige. Zato naj skrbé posamna društva, da bo v vsakem večjem okraju kaka knjigarna ali vsaj zaloga pošteni časopisov in poučnih drobnih knjižic, ki naj se izdajajo vzlasti o versko-obravnih, pravnih in socijalnih vprašanjih.
- f) Pred vsem naj se oskrbé poučne knjižice, ki naj pojasnujejo vse pravne določbe o delavcih, obrtnikih in kmetih v naši državi.
- g) Priporočajo se vsi časopisi, ki stojé na temelju krščanske - katoliške vere. Glasilo krščansko-socijalnega gibanja je „Glasnik“.
- h) Voli se stalen odbor, ki skuša vresničevati vse navedene točke. V svoji zalogi naj ima pravila

vseh potrebnih društev, daje naj pojasnila za njihovo ustanovitev in druge stvari tičoče se krščansko-socijalne organizacije.

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem Mestu:

G. dr. K. Slanc za dec., jan. in febr. 30 gld.; Novomeški dobrotniki za december 32 gld. 35 kr.

Jestvin so darovali:

Gosp. K. Germ z Bajnafa tri vreče krompirja; g. André iz Kandije krompirja in čebulje; Dobrovski župljani pri Ljubljani so poslali vrečo fižola in dve vreči žita.

Bog plati vsem, zlasti pa še vrlim Dobrovčanom, ki tudi daljnih potrebnih niso pozabili.

Dr. J. Marinko.

Loterijske številke.

Gradec	30. novembra	48	32	64	2	89
Trst	7. decembra	35	18	65	74	82

Naznanilo.

Zaradi obilih pošiljatev pred božičnimi prazniki bo v nedeljo 22. decembra poštni urad odprt, kakor delalne dni, torej tudi popoldne od 2. do 6. ure.

(253)

C. kr. poštno vodstvo.

Razglas.

Dné 28. decembra t. l. ob 10. uri dopoldne vršila se bode pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Krškem

javna dražba

zaradi oddaje mizarskih, ključarskih, steklarskih, pleharskih in slikarskih del, kakor tudi dostavljenja peči in stranišnih cevi za novo šolsko poslopje na Bučki.

Omenjena dela proračunjena so sledeče:

Mizarska dela	664 gld. 20 kr.
Ključarska in kovaška dela	834 " 01 "
Steklarska in pleharska dela	345 " 84 "
Pečarska dela, dostavljenje stranišnih cevi in slikarska dela	249 " 15 "

Skupaj . 2093 gld. 20 kr.

K tej dražbi vabijo se podjetniki s dostavkom, da mora vsaki, kdor želi dražiti, od zgornjega zneska od vsakih 100 gld. 5% varščine položiti.

Krajni šolski svet na Bučki,

dné 12. grudna 1895.

Matija Jaklič,

predsednik.

(255)

Marija Nečimer

odpre 15. decembra 1895

GOSTILNO

pri Drakslerju (Drnučarju) v Novem mestu.

Taista dá tudi svojo hišo, klet, hlev in vrt v Žabji vasi pri Novem mestu takoj v najem. (25.)

Išče se

kovač, večš živinozdravništva.

Kovačija je tik okrajne ceste, kjer vsaki dan veliko voznikov prihaja. V okolici ni nobenega kovača, ki bi železna drevesa za orati zdeloval — in bi kovač večš tega dela veliko zaslužil. Oženjeni imajo prednost. Stanovanje brezplačno. Pisma pod V. V. 26. na uredništvo tega lista.

(247—2)

Usojam se slavnemu občinstvu uljudno naznanjati, da je

Steinfeldska pivovarna bratov Reininghaus v Gradcu

v najem vzela staroznano slovečo Brunerjevo gostilno v Novem mestu s kleti in ledenico vred, in da sem

16. novembra gostilnico zopet otvoril.

Potrudil se bom, kot zastopnik imenovane pivovarne, častite goste postreči z izvrstnimi jedili, najboljšimi vrstami sešobno dolenskega vina, kakor tudi najfinejšo Steinfeldsko pivo.

Za obili obisk se uljudno priporoča

(48-3)

R. Wellmann.

NB. Zaloga pivovarne Reininghaus nahaja se v isti hiši. Gospode gostilničarje vabim, da bi tu jemali izvrstno marčno in uležano pivo, ktero je znano kot jako izvrstno, in jim zagotavljam prijazno, fino in najskrbnejšo postrežbo.

Razglas.

V popravo župnijske cerkve sv. Petra v Črnomlji vršila se bode zmanjševalna licitacija dné

27. decembra 1895 ob 10. uri zjutraj

v pisarni župnijskega urada v Črnomlji.

Vse delo cenjeno je 1121 gld. 5 kr. Vadija vložití je 10%.

Proračuni in licitacijski pogoji leže v župnijski pisarni vsakteremu na ogled.

Odbor za popravo farne cerkve v Črnomlji,

dné 24. novembra 1895.

Jeršinović,
načelnik.

(250-2)

Oznanilo.

Prihodnji (Božični) somenj v Črnomlji bode s privoljenjem vis. c. kr. deželne vlade z dne 15. novembra 1895 št. 15.292

v torek dné 17. decembra 1895.

Mestno županstvo Črnomelj,

(248-2)

dné 26. novembra 1895.

V Bajnofu pri Novem mestu
se prodá

okoli dva vagona krompirja

najboljše vrste.

(241-3)

Stanovanje,

na novo popravljeno, v Novem mestu h. št. 224, v prvem nadstropji, obstoječe iz treh sob, kuhinje, vrta itd. odda se takoj po nizki ceni. Več pové

(252-2)

L. Ropas.

Gozdnega in lovskega varuha

ali logarja, sprejem takoj v službo.

Alojzij Gatsch,

trgovec v Kostanjevici.

(249-2)

Učenec za pekarijo

(242-3)

sprejme se takoj

v Grmovi pekariji na glavnem trgu v Novem mestu.

Išče se kupiti

oprava za špec. in manuf. prodajalno.

Ponudbe naj se pošiljajo na uredništvo „Dol. Novic.“

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da imam v svoji zalogi

fine ruske galošne (Überschuhe)
iz najboljše tovarne.

Imam bogato zalogo dobrega usnja. — Izdelujem vsakovrstne, tudi najfinejše čevlje. Za dobro in lepo delo jamčim.

Velespoštovanjem

Dim. Stefanović, Novo mesto.

(246-3)

